

„ELEKTRIZUJŪCEI“
MARGARET ATWOOD

INAQUE

NAOMI ALDERMAN

Naomi Alderman **SILA**

Ďakujeme vám, že ste si kúpili túto knižku,
lebo dobré príbehy žijú vtedy, keď ich čítame.
Kniha, ktorú držíte v rukách, vyšla aj
vďaka nášmu spojeniu s 582, s. r. o.

582

Naomi Alderman

SILA

THE POWER © Naomi Alderman, 2016

TRANSLATION © Kamila Laudová, 2018

REDAKCIA A KOREKTÚRY Martina Kubealaková

OBÁLKA © Barbora Šajgalíková

SLOVAK EDITION © INAQUE, 2018

ISBN 978-80-8207-006-7

ISBN E-BOOK 978-80-8207-007-4

NAOMI
ALDERMAN **SILA**

INAQUE

Tento román je fikcia. Mená, postavy, miesta a udalosti si autorka vymyslela, respektíve ich použila v kontexte fikcie. Akákoľvek podobnosť s konkrétnymi osobami, či už živými, alebo mŕtvymi, alebo konkrétnymi udalosťami a miestami je úplne náhodná.

Pre Margaret a Graema, ktorí mi ukázali zázraky.

Ľud prišiel za Samuelom a vyhlásil: „Daj nám kráľa, ktorý by nás viedol.“

A Samuel im povedal: „Toto bude právo kráľa, ktorý bude nad vami panovať: Vašich synov vezme a postaví ich k svojim vozom a k svojim koňom a budú bežať pred jeho vozom. Vezme ich, aby ich ustanovil za veliteľov nad tisíc mužmi a za veliteľov nad päťdesiatimi, aby orali jeho oráčinu a žali jeho žeň, aby zhotovovali jeho vojnový výstroj a výstroj jeho vozov. Vezme vaše dcéry, aby pripravovali oleje, aby varili a piekli. Zoberie vaše najlepšie polia, vinohrady a olivy a dá ich svojim sluhom. Z vášho zrna a vašich viníc vezme desiatky a dá ich svojim komorníkom a svojim sluhom. Zoberie vašich sluhov, vaše slúžky, najlepšiu vašu mládež a vaše osly a použije ich na svoje práce. Z vašich stád vezme desiatok a vy sami mu budete sluhami. A keď budete v ten deň stenať pre kráľa, ktorého ste si vyvolili, Pán vás v ten deň nevyslyší.“

Ľud však nechcel ani počuť Samuelov hlas a vravel: „Nie, ale nech je nad nami kráľ! Budeme ako všetky národy, bude nás súdiť náš kráľ, bude pred nami tiahnuť a bude viesť naše vojny.“

Samuel vypočul všetky reči ľudu a predniesol ich Pánovi.

A Pán povedal Samuelovi: „Vypočuj ich hlas a ustanov im kráľa!“

1 kniha Samuelova

27. október

Milá Naomi,

konečne som dokončil ten príšerný rukopis. Posielam Vám ho celý aj s útržkami a ilustráciami v nádeji, že ma nejako usmerníte alebo aspoň konečne začujem jeho ozvenu, keď ho ako kamienok hodím do studne.

V prvom rade sa ma asi opýtate, čo to je. „Nie ďalšia suchopárna historická kniha,“ ako som sľúbil. Po svojich štyroch knihách si uvedomujem, že žiadna bežná čitateľka sa nebude prehrýzať nekonečnými kopami materiálov, že nikoho nezaujímajú technické detaily týkajúce sa periodizácie či porovnania štatistických vzoriek. Videl som, ako publiku vyhasne pohľad, keď sa snažím vysvetliť, čomu sa vo výskume venujem. Takže v tomto prípade som sa pokúsil o nejakú hybridnú formu, ktorá, dúfam, zaujme bežných ľudí. Nie je to ani celkom história, ani celkom román. Ide o akúsi „beletrizáciu“ najpravdepodobnejšej verzie dejín, na ktorej sa dnes zhoduje archeologická obec. Zahrnul som sem aj ilustrácie archeologických nálezov, dúfam, že sú sugestívne, ale čitateľky ich môžu preskočiť – a som si istý, že mnohé tak urobia!

Mám na Vás pár otázok. Je to veľmi šokujúce? Je príliš ťažké prijať, že niečo takéto sa niekedy dialo? A je jedno, ako dávno? Myslíte si, že sa to dá podať tak, aby to *vyzeralo* uveriteľnejšie? Viete, že „pravda“ a „zдание pravdy“ sú protiklady.

Začlenil som tam príšerne znepokojujúce informácie týkajúce sa Matky Evy... ale však vieme, ako to chodí! Určite to nikoho veľmi nepohorší... všetci dnes aj tak tvrdia, že vyznávajú ateizmus. A všetky „zázraky“ v skutočnosti *možno* vysvetliť.

V každom prípade, už budem ticho, prepáčte. Nechcem Vás ovplyvňovať, prečítajte si to a dajte mi vedieť, čo si myslíte. Dúfam, že postupujete s prípravou Vašej knihy. Veľmi sa teším, že si ju po vyjdení prečítam. Veľmi pekne Vám za všetko ďakujem. Naozaj som vďačný, že ste si našli čas.

Srdečne

Neil

Nonesuch House
Lakevik

Drahý Neil,

super! Je to potešenie! Listovala som si rukopisom a teším sa, keď sa doň poriadne začítam. Všimla som si, že si tam začlenil scény s mužmi-vojakmi, mužmi-policajtmí a „chlapčenskými zločineckými gangmi“, ako si sľuboval, drzáň! Zvlášť tebe nemusím pripomínať, ako veľmi sa mi také niečo páči. Som si istá, že si na to nezabudol. Naozaj sa neviem dočkať.

Som veľmi zvedavá, čo si spravil s tou premisou. Ak mám byť úprimná, teším sa aj preto, že si odpočiniem od vlastnej knihy. Selim vraví, že ak to nebude majstrovské dielo, opustí ma a nájde si ženu, ktorá vie písať. Zdá sa mi, že nevie, ako ťažko mi padnú takéto poznámky.

Ale! Teším sa na Tvoj rukopis! Myslím, že tento „svet riadený mužmi“, o ktorom píšeš, by sa mi celkom pozdával. Určite by bol láskavejší, empatickejší a – snáď to môžem povedať – viac *sexy* ako ten, v ktorom žijeme.

Ozvem sa čoskoro, zlatko!

Naomi

SILA

Historický román

NEIL ADAM ARMON

Sila má vždy ten istý tvar; tvar stromu. Ťahá sa od koreňov po vrchol. Z kmeňa vyrastajú konáre a z nich ďalšie vetvy, strom sa rozvíja a smerom k prstom je čoraz tenší. Sila má tvar siluety živej bytosti tlačiacej sa von, vyhánajúcej svoje jemné úponky trošku ďalej a ešte trošku ďalej.

Má tvar riek tečúcich do oceánu – jarkov vlievajúcich sa do potokov, potokov do riek, riek do prúdov. Obrovská sila sa hromadí a razí si cestu, je čoraz mocnejšia a vrhá sa do veľkej morskej moci.

Má tvar blesku, keď udrie z oblohy na zem. Rozvetvený žiarivý vzor roztrhne oblohu a odtlačí sa buď na telo, alebo na zem. Presne tento vzor sa objaví na stavebnom kvádri, ktorý zasiahne elektrina. Elektrický prúd riadene plynie obvodmi a spínačmi, ale tvar, ktorý elektrina túži nabráť, je tvar živého tvora, paprade, holého konára. Miesto zásahu uprostred, sila tlačiaci sa von.

Tento tvar nosíme v sebe, vo vnútorných stromoch z nervov a cievnych vlások. Hlavný kmeň, znova a znova sa deliace cestičky. Signály prenášajúce sa z končekov prstov do chrbtice a mozgu. Sme elektrickí. Prúdi nami energia tak ako v prírode. Drahé deti, nestalo sa tu nič, čo by nebolo v súlade so zákonom prírody.

Sila sa rovnako šíri aj medzi ľuďmi; musí. Ľudia tvoria dediny, z dedín sa stávajú mestá, mestá pokľaknú pred metropolou a metropoly pred štátmi. Prikazy sa šíria z jadra do končekov. Výsledky z končekov do centra. Je to neustála komunikácia. Oceány neprežijú bez kvapiek, ani silné kmeňové stromy bez púčikov, ani mozog bez nervových zakončení. Ako v nebi, tak i na zemi. Ako na okraji, tak v samotnom srdci.

Chápe sa, že existujú dva spôsoby, ako sa povaha a využitie ľudskej moci môžu zmeniť. Jedným z nich je príkaz z paláca, rozkaz ľudu: „Tak to je.“ Ale ten druhý, istejší, nevyhnutnejší je, keď každý z tých státisícov svetelných bodov vyšle nový signál. Keď sa menia ľudia, palác nevydrží.

Ako sa píše: „Zadržala blesk v dlani. Prikázala mu udrieť.“

EŠTE DESAŤ ROKOV

Kým to muži robia, zamknú Roxy do skrine. Nevedia však, že v tej skrini už bola. Zatvára ju tam matka, keď je zlá. Len na pár minút. Kým sa upokojí. Počas hodín strávených v skrini sa naučila uvoľniť zámku nechťom alebo kancelárskou spinkou. Zámku mohla otvoriť kedykoľvek chcela. Ale nespravila to, pretože to by ju matka zamkla zvonku. Kým tam sedí v tme, vystačí si s vedomím, že ak by naozaj chcela, mohla by sa dostať von. To poznanie je rovnako dobré ako voľnosť.

Myslia si, že ju tam bezpečne a nadobro zamkli. Ale aj tak odtiaľ unikne. Tak to vidí ona.

Muži prídu o pol desiatej večer. Roxy mala byť u svojich bratrancov; plánovalo sa to už celé týždne, ale s matkou sa pohádala, pretože jej v Primarku nekúpila pančušky, ktoré chcela, a tak jej matka vyhlásila: „Nikam nepôjdeš, zostaneš doma.“ Akoby Roxy záležalo na nejakej návšteve u bratrancov s vyrážkami.

Keď chlapi vykopnú dvere a vidia ju ležať na gauči pri mame, jeden z nich vykrikuje: „Do riti, je tu dievča.“ Sú dvaja, jeden je vyšší s tvárou ako potkan, druhý nižší s výraznou čelúšťou. Nepozná ich.

Nižší schytí jej matku pod krk; vysoký naháňa Roxy po kuchyni. Smeruje k zadnému východu, keď ju schytí za stehno, spadne a on ju chytí za pás. Kope a kričí: „Pusť ma, hajzel!“ a keď jej ústa prekryje dlaňou, uhryzne ho tak silno, že cíti chuť krvi. Nadáva, ale nepustí ju. Ťahá ju cez obývačku. Menší chlap pritlačil jej matku ku kozubu. Roxy cíti, ako

sa to v nej zbiera, hoci nevie, čo to je. Je to len pocit v končekoch prstov, šteklenie na bruškách.

Začne kričať. Jej matka opakuje: „Nerobte nič Roxy, neopovážte sa jej ublížiť, neviete, čo robíte, zničí vám to celý život, budete si priať, aby ste sa nikdy nenarodili. Jej otec je Bernie Monke, prekrista!“

Ten nižší sa zasmaje: „Prišli sme s odkazom pre jej otca.“

Vyšší Roxy natlačí do skrine pod schodmi tak rýchlo, že si to uvedomí, až keď je okolo nej tma a zacíti sladkastý pach prachu z vysávača. Jej matka sa rozkričí.

Roxy prudko dýcha. Bojí sa, ale musí sa dostať k matke. Nechtom uvoľní skrutku na zámke. Stačí otočiť raz, dvakrát, trikrát a skrutka je von. Medzi kovom a jej dlaňou preskočí iskra. Statická elektrina. Cíti sa divne. Sústredí sa so zatvorenými očami, ako najlepšie dokáže. Spodná skrutka, raz, dvakrát, trikrát. Počuje mamu: „Prosím. Prosím. Nie. Čo to robíte? Veď je to len decko. Je to dieťa, preboha.“

Jeden z mužov sa zarehoce. „Mne sa nezдалo.“

Matka vykrične; znie to ako kus kovu v pokazenom motore.

Roxy sa snaží prísť na to, v ktorej časti miestnosti sa muži nachádzajú. Jeden je pri jej matke. Ten druhý... počuje zvuky zľava. Má plán: vyplazí sa, toho vysokého chytí pod kolenami, zvalí a kopne do hlavy, potom budú dve na jedného. Ak majú zbrane, nevytiahli ich. Roxy sa už bila. Ľudia o nej kadečo hovoria. A o jej matke. A o otcovi.

Raz. Dva. Tri. Matka znova vykrične a Roxy vytiahne zámku z dvier a z plnej sily ich rozkopne.

Má šťastie. Vysokého nimi trafila zozadu. Zapotáca sa, schytí mu pravú nohu a chlap sa zrúti na koberec. Ozve sa prasknutie, z nosa sa mu valí krv.

Nižší chlap tlačí nôž k matkinmu krku. Čepel na ňu žmurkne, strieborná a usmiata.

Matkine oči sa rozšíria. „Utekaj, Roxy,“ povie pološeptom, ale Roxy to v hlave znie ako: „Bež. Bež.“

Roxy z bitiek v škole neuteká. Ak by to spravila, donekonečna by po nej vykrikovali: „Tvoja mama je štetka a tvoj otec zlodej. Dávaj si pozor, Roxy ti potiahne knihu.“ Musí ich mlátiť, kým neprosia o odpustenie. Nie utekať.

Niečo sa deje. V spánkoch jej búši krv. Mravčenie jej vyžaruje z chrbtice do pliec, pozdĺž kľúčnej kosti. Hovorí jej: dokážeš to. Opakuje: si silná.

Preskočí cez muža ležiaceho na bruchu, vzdychá a chytá si tvár. Chce chytiť matku za ruku a dostať ju odtiaľ. Stačí, keď sa dostanú na ulicu. Tam sa toto uprostred dňa nemôže diať. Nájdu jej otca; on to vyrieši. Je to len pár krokov. Dokážu to.

Nižší muž Roxinu mamu prudko kopne do brucha. Od bolesti sa prehne vo dvoje, spadne na kolená. Nožom teraz útočí na Roxy.

Vysoký muž zamrmle: „Tony. Nezabúdaj. Dievča nie.“

Nižší muž kopne toho vyššieho do tváre. Raz. Dvakrát. Trikrát.

„Nehovor. Do riti. Moje meno.“

Vysoký muž stíchne. Tvár má celú od krvi. Roxy vie, že má problém. Jej matka kričí: „Bež! Bež!“ Roxy má pocit, že pozdĺž rúk ju pichajú pripínáčky a ihly. Akoby ju štípalo svetlo vyžarujúce z chrbtice do kľúčnej kosti, z hrdla do lakťov, zápästí, do brušiek prstov. Vnútri sa trblieta.

Natiahne sa k nej jednou rukou, v druhej drží nôž. Roxy sa pripraví na to, že ho kopne alebo udrie pästou, ale nejaký inštinkt ju vedie k niečomu novému. Chytí ho za zápästie. Niečo ukryté hlboko v jej hrudi sa *skrútilo*, akoby to vedela odjakživa. Muž sa jej snaží vymaniť zo zovretia, ale je príliš neskoro.

Zadržala blesk v dlani. Prikázala mu udrieť.

Vo vzduchu zapraská blesk, akoby tam vzbĺkol papier. Cíti blížiacu sa búrku a niečo ako horiace vlasy. V ústach sa jej hromadí chuť horkých pomarančov. Nižší muž leží na zemi. Potichu, bez slov narieka. Zviera a uvoľňuje ruku. Od

zápästia nahor sa mu ťahá dlhá červená jazva. Presvitá spo-
pod svetlých chlпов: je purpurová, pripomína papraď, lístky
a úponky, púčiky a konáriky. Matka na ňu hľadá s otvorený-
mi ústami, z očí sa jej stále lejú slzy.

Roxy ju potiahne za ruku, ale je v šoku, má oneskorené
reakcie, jej ústa stále opakujú: „Bež! Bež!“ Roxy netuší, čo
urobila, ale vie, že keď sa bijete s niekým silnejším a ten pad-
ne k zemi, bežite preč. Jej matka sa však nehýbe dosť rýchlo.
Kým ju Roxy postaví na nohy, nižší muž hovorí: „Nie, nie,
nie, neutečieš.“

Opatrne sa stavia na nohy, dokrúva k dverám. Jednu ruku
má nepoužiteľnú, ale v druhej drží nôž. Roxy si ten pocit pa-
mätá, nech už spravila čokoľvek. Matku schová za seba.

„Čo to tam máš, dievčatko?“ opýta sa jej. Tony. Spomenie
si na jeho meno a isto ho povie otcovi. „Máš tam baterku?“

„Uhni z cesty,“ povie Roxy. „Či chceš ešte raz?“

Tony o pár krokov ustúpi. Dáva sa jej na ruky. Pozerá sa,
či niečo neskrýva za chrbtom. „Zahodila si to však, moja?“

Pamätá si na ten pocit. Skrútenie a nával sily tlačiacej sa
von.

Vykročí smerom k Tonymu. On sa ani nepohne. Urobí
ďalší krok. Pozrie sa na svoju paralyzovanú ruku. Prsty sa
mu stále skrúcajú. Pokrúti hlavou. „Nič nemáš.“

Priblíži sa k nej s nožom. Roxy sa natiahne, dotkne sa
jeho zdravej ruky. Znovu sa to v nej *stočí*.

Nič viac sa nestane.

Muž sa rozosmeje. Nôž chytí do zubov. Obe zápästia jej
zovrie v dlani.

Skúsi to znova. Nič. Prinúti ju kľaknúť si.

„Prosím,“ potichu opakuje jej matka. „Prosím. Prosím,
nie.“

A potom ju niečo udrie do zátylku a stratí vedomie.

Keď sa prebudí, svet leží na boku. Kozub stojí na svojom
mieste s dreveným čalúnením nad rímsou. Cíti tlak za
okom, bolí ju hlava a ústa má pritlačené na koberci. Na zu-

boch cíti krv. Niečo kvapká. Zatvorí oči. Znovu ich otvorí a vie, že stratila vedomie na viac ako len pár minút. Ulica vonku je tichá. V dome je zima. A celý je naopak. Necíti si telo. Nohy má na stoličke. Hlava jej visí nadol, pritlačená ku kobercu a kozubu. Snaží sa narovnať, ale stojí ju to veľa námahy, a tak si radšej na zem pritiahne nohy. Zabolia ju, ale aspoň je v jednej rovine.

Spomienky sa jej vracajú v rýchlych zábleskoch. Bolesť, zdroj bolesti, potom to, čo spravila. Potom jej matka. Pomaličky sa posadí, všimne si, že má lepkavé ruky. A niekde kvapká. Koberec je premočený, okolo kozubu je veľká červená škvrna. Uvidí matku s hlavou prevesenou cez operadlo na kresle. Na hrudi má papier s kresbou jarného kvietku: kašky.

Roxy má štrnásť. Je jednou z najmladších a jednou z prvých.